

ק ו נ ט ר ס
ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

על

י מ י ה ח נ ו כ ה

**והוא ילקוט אמרות טהורות, שיחות יקרות וביאורים
מעמיקים, בענייני חנוכה**

**אשר יצאו מפיהם ומפי כתבם של כ"ק מרנן
רבותינו הקדושים לבית איזביצא ראדזין זי"ע
נלקט ונתבאר בעזר אלו-ה ממעל, על פי דבריהם
הקדושים**

(כולל הליכות ומנהגי קודש, ומדור זכור ימות עולם)

~~~~~

יוצא לאור בימי החנוכה בס"ד, על ידי

מכון "תפארת ראדזין"

להפצת דברי תורת רבותינו הקדושים זצ"ל זי"ע

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פה עיר התורה והתפידות בני ברק

חנוכה תשפ"ד לפ"ק

תוכן העניינים

-
- פנינים ואמרות טהורות לימי החנוכה
- כפי שנשמעו מפי כ"ק אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל – 2
- אמרי קודש לחנוכה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א – 5
- ילקוט אמרים מאת רבותינו הקדושים מאיזביצא ראדזין זי"ע
לימי החנוכה - 7
- הליכות קודש של כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל בהדלקת נר חנוכה – 15
- 'זכור ימות עולם' – צביעת פתילי תכלת בציצית לראשונה בידי מרן
הקדוש בעל "אורחות חיים" זי"ע מראדזין –
ביום ראשון של חנוכה בשנת תרמ"ט - 20

©

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"

שעל ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פנינים ואמרות טהורות לימי החנוכה

שנשמעו מפי קדשו של מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל

(א)

"מאי חנוכה? דתנו רבנן:

"בכ"ה בכסלו תמניא יומין אינון... שכשנכנסו יונים להיכל, טימאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול. ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס, והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת, קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה.

(גמרא מסכת שבת, דף כא:)

ידועה בשער בת רבים קושיית מרן בעל "בית יוסף" זי"ע, אודות ימי החנוכה:

מדוע תיקנו 'שמונה' ימי חנוכה, והלא "נס" פך השמן נמשך רק שבעה ימים, שכן עבור הדלקת יום אחד הספיק השמן באופן טבעי. אם כן 'שבעה' ימי חנוכה ראוי היה להם לתקן – ולא 'שמונה'?

כ"ק מרן רבנו מהרא"י זצ"ל, רגיל היה להשיב על קושייה זו של "בית יוסף" – בהקדם מאמר קדשו של פלא הדורות הגאון הנשגב והקדוש רבי מאיר יחיאל הלוי, הרבי מאוסטרובצה זצ"ל.

הרבי מאוסטרובצה, ששמו הלך לפניו בכל רחבי העולם היהודי, מלבד בקדושתו המפליאה – גם בחריפותו הגאונית, בפלפוליו הארוכים הבנויים בסגנון "גג על גג" ובחשבונותיו הפלאיים בכל נושא תורני והלכתי, עשויים מלאכת מחשבת ממש – מחשב לפי חשבונותיו, כי יום ראשון של חנוכה, כ"ה בכסלו, חל בשנה שבו אירע "נס פך השמן" – ביום "שבת קודש"!

לאור הנחה זו, מיישב הגאון תילי תילים של קושיות בענייני "נס חנוכה", כשבין היתר הוא מיישב בכך את קושיית "הבית יוסף" האמורה בכמה וכמה אופנים.

(=השוו דברי קדשו של האדמו"ר זצוק"ל בספרו הנדפס "אור תורה" בראשית, בדברי התורה השייכים לימי החנוכה, אותיות א-ד).

בסיום דברי קדשו, כותב האדמו"ר בזה הלשון:

"כל זה (=שיום ראשון של חנוכה חל אז ביום השבת) אמרתי דרך השערה על פי פלפול, שחל בשבת. ובינותי בספרים, וראיתי ב"סדר הדורות" שהיה (נס חנוכה) בשנת ג' אלפים תרכ"א או תרכ"ב, וב"צמח דוד" כתב בפשיטות שהיה בשנת ג"א תרכ"ב, ולפי חשבון המולדות היה מולד תשרי בשבת.. והיה ראש השנה בשבת, "וכן כ"ה בכסלו בשבת". וב"ה שכוונתי לאמת. וזה פלא!"

(=עד כאן – העתק מדברי קדשו של הרבי מאוסטרובצה זצ"ל)

בעקבות דברי קודש הללו של הרבי מאוסטרובצה, מפטיר כ"ק מרן – כי לאור הדברים מיושבת היטב שאלת ה"בית יוסף", מבלי להיזקק לשום חשבון נוסף:

שהרי בידוע הדבר, כי מן יום "שבת קודש" נמשכות להן כל ההשפעות של ששת ימי המעשה לאחריהן – בבחינת "כי היא מקור הברכה". וכלשון הידוע של 'הזוהר הקדוש' בעניין: "מיניה מתברכין כל שיתא יומין עילאין!" (=מיום השבת, מתברכים כל ששת ימי עליון), וזו כידוע הסיבה והטעם לכך, שאנו עורכים שולחן לסעודות יום שבת קודש, על מנת להשפיע באופן זה השפעות וברכות לששת ימי המעשה. בעצם, כל השפעה טובה שרואים שהיא יורדת בימות החול – מקורה ברוך ביום שבת קודש, שקדם לימי חול אלו.

יוצא אפוא, כי כל השפעות הטובות והניסיות ששפעו והלכו בפך השמן במשך הימים הבאים בעת שהדליקו המנורה מפך שמן זה – הושפעו והתברכו כתוצאה מיום שבת קודש, שקדם לימים אלו. אם כך – מסיק כ"ק מרן זצ"ל – הרי זה עצמו היה הנס "ביום הראשון" שחל אז ביום השבת כאמור, מכיוון שביום שבת קודש זה הושפע כל כוח הניסים, לימי החנוכה שבאו אחר כך!

וזהו תירוץ נפלא – לשאלה ידועה זו.

%%%

(ב)

"תנו רבנן:

"מצוות נר חנוכה, נר איש וביתו... והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים – יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך פוחת והולך. ובית הלל אומרים – יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

"אמר עולא... טעמא דבית שמאי – כנגד הימים הנכנסים, וטעמא דבית הלל – כנגד הימים היוצאים... (רש"י: ימים היוצאים – שיצאו כבר. וזה שהוא עומד בו, נמנה עם היוצאים, ע"כ)

[שבת כא:]

כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל, נהג להדגיש בכל הזדמנות גודל עניין הנחיצות בכך שיהא יהודי מחזיק עצמו בקשר רוחני איתן עם קדושת הדורות הקודמים, ועוצם מעלת ההליכה בדרך מסורת אבות לבל יעלים עיניו מן העבר הרוחני העשיר של דורות הקודמים – אלא כל אחד יראה עצמו מחויב להמשך הרוחני ולמעשי האבות למעלה בקודש.

ברוח זו היה כ"ק מרן זצ"ל עומד ומדגיש בדברי קדשו של רש"י האמורים, המפרש טעמם של בית הלל להיות 'מוסיפים והולכים' שהוא "כנגד הימים היוצאים" – בתוספת הטעמה דלהלן:

"ימים היוצאים – שיצאו כבר, וזה שהוא עומד בו, נמנה עם היוצאים!"

לאמור:

אותו יום שאדם עומד בו עכשיו, אינו מהווה מעין "יחידה בפני עצמה" כי אם מהווה "המשך" לימים עברו, לימי הזוהר של פעם, של אבות הקדושים ומאורי האומה – ועליו להיות "נמנה עם (ימים) היוצאים!"

יש להתבונן היטב בעניין – שכן מוסר השכל טמון בזאת, ורמוז בנר חנוכה – בנוגע לאופי הנהגותיו דרכיו והליכותיו של איש היהודי!

(ע"כ)

אמרי קודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לימי החנוכה

"תנו רבנן:

מצוות נר חנוכה, נר איש וביתו.

והמהדרין, נר לכל אחד ואחד.

והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים – יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך פוחת והולך. ובית הלל אומרים – יום ראשון מדליק אחד, ומכאן ואילך מוסיף והולך".

(שבת כ"א:)

במה בעצם תלוי מחלוקת של בית שמאי עם בית הלל??

ביאר בזה כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל:

דוד המלך ע"ה בספר תהלים¹ מורה לאדם דרך העבודה: "סור מרע, ועשה טוב!"

לפי משמעות הפשוטה של הכתוב, 'סדר העבודה' שראוי לאדם הינו ראשית כל "סור מרע" – ורק לאחר מכן "עשה טוב". ואכן כך נראים הדברים במבט שכלי: שכן אם יהיה אדם עסוק ב"עשה טוב" בטרם השלים חוקו ב"סור מרע" – נמצא שהינו בבחינת "טובל ושרץ בידו"!!

כך באמת גרסו רבים מ"בעלי המוסר" במשך הדורות, שמן הראוי לאדם שיקדים לעשות בתחום של "סור מרע" היינו בהתרחקות יתירה ממידות רעות ומנדנוד של חטא, ורק לאחר מכן יעסוק ברדיפה אחר "עשה טוב".

ברם רבים וכן שלמים ובפרט בקרב צדיקי הדורות תלמידי הבעל שם טוב הקדוש, גורסים כפי דעתם שיש להשתדל בסדר הפוך: מקודם יש לשקוד בכיוון "עשה טוב", כאשר מתוך "עשה טוב" שהאדם עסוק בו, יתבטל ממילא הרע ועם הזמן יהיה "טוב" שבנפשו דוחה לכוח ההיפך שמצוי בו. שכך הינו טבע הדברים בנפש האדם אשר "טוב" ו"רע" צרים זה לזה, הלכך כאשר "זה קם – זה נופל!" ובזכות כוח הטוב והקדושה שאדם עוסק בו, יחוש הוא שחבל לו להפסיד מן הטוב הנצחי שרכש עבור 'הנאת רגע' של "הרע"... וממילא ידבק תמיד בטוב.

¹ תהלים לד, טו.

ויש לומר, שעל נקודה זאת סובבת והולכת המחלוקת של בית שמאי ובית הלל, לעניין "נר חנוכה".

שכן "נר חנוכה" מסמל כידוע "אור" מצווה של "עשה טוב" – המוסיף אורה וקדושה בנפש האדם, כמאמר הכתוב "כִּי נֵר מְצִנָּה – וְתוֹרָה אֹרֵךְ!"²

בכך בזאת נחלקו ביניהם בית שמאי עם בית הלל:

לדעת "בית שמאי" – מן החובה להדגיש מקודם עבודת "סור מרע", ורק לאחר מכן ניתן לעבוד ביתר שאת בנקודת "עשה טוב". אי לכך, קובעים בית שמאי, יש להדליק תחילה שמונה נרות, ובהמשך ימי החנוכה יהא "פוחת והולך" – שכן כמידת ההפחתה מן הרע, כך לעומתו תגבר מידת "עשה טוב".

ואלו לשיטת "בית הלל" – העיקר באדם להיות בבחינת "מוסיף והולך" בעשה טוב, הלכך יתחיל מקודם בנר אחד, ומכאן ואילך יוסיף וילך מידי יום ביומו בתוספת אורה וקדושה, באופן ש"מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך" – ובכך ישיג האדם שתי המידות יחדיו "סור מרע ועשה טוב"!

והרי הלכה נפסקת כידוע כשיטת "בית הלל" – ממילא "נפסק" לנו בזאת, כי על אדם להיות עוסק תדיר בבחינת "עשה טוב" ומכאן ואילך להיות "מוסיף והולך" למעלה בקודש!!

*

אפשר להוסיף בס"ד על סמך הדברים האמורים מפי כ"ק מרן זצ"ל – שבכך ניתן למצוא הסבר מדוע תיקנו חכמים להנציח ולזכור את הנס של חנוכה – באמצעות הדלקת נרות.

שכן בנס חנוכה, אירעו בו שני הדברים הללו גם יחד: הן מעניין "סור מרע", והן מעניין "עשה טוב".

הלוא כך מדגישים אנו בנוסח אמירת "ועל הנסים":

"בְּיָמֵי מִתְּתִיָּהוּ.. בְּשַׁעֲמֻדָּה מְלָכוֹת יוֹן הָרָשָׁעָה עַל עַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ, וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ". "לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ" היינו למנוע מעם ישראל את לימוד התורה – שזהו ביטול "עשה טוב". ו"לְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ" משמעותו לעבור על חוקי התורה חלילה – איסורי שבת וביטול ברית מילה, שזהו ביטול של "סור מרע"!

² משלי ו, כג.

אי לכך, זיכרון הנס שבו "מִסְרַת גְבוּרִים בְּיַד חַלְשִׁים... וְזוּדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרַתְךָ" – תיקנו חכמים לעשות אותו באמצעות 'הדלקת הנרות'. שכן אף בנרות הללו מצויות להן שתי תכונות יסוד אלו, שכך טבעה של אש – שהיא מאירה לאדם, והיא גם מכלה ושורפת.

נרות חנוכה הללו, יש בהם אפוא מטבעה של אש, שבד בבד עם היותה מאירה את נשמת האדם בבחינת "נר ה' נְשַׁמַּת אָדָם"³ ובבחינת "כִּי נֵר מְצֹוֶה וְתוֹרָה אֹר"ר"⁴ – הינה שורפת ומכלה את הרע, היינו הפסולת שמצטברת בנפש האדם, בבחינת "אֵשׁ לִפְנֵי תִלְךָ, וְתִלְהֵט סָבִיב צָרְיוֹ"⁵

בכך מקיימים אנו בהארת נר חנוכה זה, הן את עניין "סוד מרע", והן את עניין "עשה טוב", והליכותינו מתקדשות בקדושה העליונה, הנמשכת כאמור באמצעות "הנרות הללו קדש הם".

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

לקט אמרים

מספרי רבותינו הקדושים מאיזביצא ראדזין זי"ע

בענייני חנוכה

נס פך השמן

מנס פך השמן שאירע בימי החנוכה – אומר רבנו הקדוש "בית יעקב" – כאשר כוהני ה' לא מצאו אלא פך אחד שמן טהור שהיה בו כדי להדליק רק יום אחד, ולאחר שחילקו השמן לשמונה חלקים נעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים – ניתן ללמוד מוסר השכל חשוב עבור כל אחד ואחד מאתנו, בכל מצב ומצב שבו אנו נמצאים.

שהרי בידוע תעודתו של יהודי ב"עולם הזה" הינה – להכשיר עצמו בקדושה, על מנת שייעשה ראוי באמצעות מעשים טובים ולימוד התורה להשראת שכינתו יתברך, איש ואיש כפי בחינת נפשו וכפי מעשיו. כפי שנאמר בכתוב⁶ "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ – וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם!" ודרשו על כך חכמינו ז"ל: "בתוכם ממש!"

³ משלי כ, כז.

⁴ משלי ו, כג.

⁵ תהלים צז, ג.

⁶ שמות כה, ח.

שמה יאמר אדם בנפשו:

"וכי מה בכוחי ואוני לעשות, עד שאהיה ראוי ל"השראת השכינה" כביכול? ובכלל, הן אורו יתברך 'בלי גבול' הינו כידוע, ומה שייכת אפוא השראת אור 'אינסוף' כביכול, על 'כלי' מוגבל ומצומצם דוגמת 'בשר-ודם' כמוני?!

התשובה לכל זאת הינה:

כן ואכן! יש בכוח אדם לעשות, ואף להשיג הרבה. שכן משמים אין מטילים על אדם לעשות רק כמידת יכולתו, כמאמר שלמה המלך ע"ה בחוכמתו: "כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יִדְּךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ – 'עֲשֵׂה'!"⁷ ובידוע כי "אין הקב"ה בא בטרוניה עם הבריות"⁸, אלא הוא יתברך מבקש מן האדם אך זאת שאדם מצדו יפתח את הפתח, ואז יסייעו בידו מן השמים כדרך שאמרו ז"ל "אמר הקב"ה, פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח שעגלות וקרוניות נכנסות בו!"⁹

ומכיוון שעושה האדם ככל אשר לאל ידו ונשמר כמידת יכולתו, הרי בידוע כי "הבא להיטהר – מסייעים בידו"¹⁰ – אז מזריח השם יתברך בנפשו של אדם מאור העליון הנצחי והאין סופי, עד כי "נתמלא כל הבית אורה". שכן בידי השם יתברך להרחיב כלי קיבולו של אדם שיוכלו להכיל הרבה מן האור הבהיר והצח, וכך לא ייפלא הימנו יתברך להשרות מאורו האין סופי מבלי גבול, לתוך גבולי הצמצום של אדם כביכול, שכך מוצאים אנו בקדושה כי "מועט מחזיק את המרובה"¹¹!

*

"יסוד" זה, שעל אדם לעשות קודם את שלו, ואז השם יתברך מושיעו מעבר לגבולות הטבע – נמצאנו למדים מתוך "נס פך השמן" של חנוכה.

שכן הכוהנים בני חשמונאי, ידעו אל נכון כי זה הפך מכיל שמן רק ליום אחד, ואילו הם זקוקים לכמות של שמן עבור שמונה ימים! והנה למרות זאת כוהני ה' לא נתפסו לייאוש – אלא עשו ככל אשר מצאה ידם והדליקו מתוך פך השמן, מתוך תקווה שיושיעם ה'. ואמנם ה' אלוקי צב-אות היה בעזרם באופן שלמעלה מן הטבע, עד כי שמן שבכמות מצומצמת ליום אחד, הספיקה להם להדלקת שמונה ימים תמימים!

זהו אפוא לקח חשוב ותמידי עבורנו, הנדרש כאמור מתוך "נס פך השמן".

("בית יעקב" פרשת מקץ, אות י"ג)

⁷ קהלת ט, י.

⁸ עבודה זרה ג, א.

⁹ מדרש שיר השירים רבה, ה-ב.

¹⁰ שבת קד, ב.

¹¹ בראשית רבה, ה-ז.

מוסיף על כך רבנו "בית יעקב":

יסוד האמור, נמצאנו למדים אותו מתוך מאמר הנביא אלישע אל האישה השונמית ש'בביתה אין כלי' – שכן כך היה אומר לה הנביא: "כְּלִים רַקִּים אֵל תִּמְעִיטִי"¹²!

לאמור: הנביא מצווה עליה שתביא מביתה כמה שיותר כלים ריקים, ומכיוון שהביאה כל הכלים שברשותה, שפכה לתוכם מפך השמן שבידה, עד שנתמלאו הכלים שמן באורח נס – ואז נעצר השמן.

ולכאורה נשאלת השאלה:

וכי מדוע בכלל מבקש הימנה הנביא שתביא כלים?? הן בכל מקרה זקוקה היא ל"נס משמים" בכדי למלאות כולם בשמן – ואם כן, נס זה יכול להתרחש באסוך השמן עצמו ממנו מזגה השמן, ללא כל צורך בהבאת כלים??

אלא בכל זאת נוכחים אנו לראות, שכך היא צורת ההנהגה המתבקשת מן האדם: מקודם יש צורך שאדם יעשה את שלו ויעמיד 'כלי' כפי יכולתו לשם קבלת הברכה – ורק לאחר מכן יכול הינו לצפות ולקוות לנס משמים, שהכלים יתמלאו ויהפכו להיות 'כלי מחזיק ברכה'!

(בית יעקב, שם)

"נר חנוכה וקידוש היום (=עני, שאין לו בשביל לקנות גם יין לקידוש היום וגם לנר חנוכה) – איזה עדיף??

"נר חנוכה עדיף, משום פרסומא ניסא"!

(גמרא שבת דף כג:)

מאמר זה של הגמרא – מפרשו רבנו "אורחות חיים" זי"ע בדרך רמז, כדלהלן.

שני מיני "עבודות" רוחניות קיימים אצל אדם:

עבודה אחת – כוללת התרכזות והשמת דגש על ענייני תורה ותפילה של האדם, שתעשינה בקדושה ובטהרה. בעבודה מעין זו, מטבע הדברים, מתלווה אליה רגש קודש של התרוממות הרוח והארת הנפש.

סוג נוסף של "עבודה" יש – שנעשית בזמן שאדם נמצא במצב "הסתר" שאור האלוקי נסתר מפניו, כאשר אדם בוקע מצדו את ההסתר באמצעות יגיעה ועבודה,

¹² מלכים ב, ד.

ומגלה תוך כדי כך כי אף במעמקי ההסתר שבעולם טמון "כבוד שמים" ואין נסתר מלפניו יתברך – וכל ההסתר שלפנינו אינו אלא מלפנים, מצדו של האדם.

שני סוגי "עבודה" הללו, רמוזים בשאלת הגמרא שלפנינו:

"קידוש היום" – זהו סוג "עבודה" הראשונה, הרומז לקדושה ולטהרה, שמאירים והולכים כאור יום.

ואלו "נר חנוכה" – רומז לסוג שני של "עבודה", שנפעל בהיות האדם נתון במעמקי החושך וההסתר (=נר חנוכה מצוותו בחשכת הלילה), כאשר נר הקדושה מבזיק ומבליח כקרן אור בתוככי חשכת ליל העלטה השורר מסביבו.

בזאת מסופקת כאן הגמרא – איזו מתוך שני מיני "עבודות" אלו נחשבת יותר, מצד האדם שעובד בהן??

על שאלה זו מגיעה תשובה פסוקה מצד הגמרא: "נר חנוכה עדיף!" כל זאת למה?
"משום פרסומה ניסא!"

ביאור שבדבר:

שהרי אין רבותא כה גדולה בעבודת ה' שנפעלת בשעה שהאדם מצוי בבית המדרש כשהוא עטוף בטלית ועטור בתפילין – שאז לבטח חש אדם "באור" הרוחני, בעונג נפשי ובהתרוממות רוח, מכוח קדושת המצוות ובגין ניתוקו מסביבת החולין.

אך משנה חשיבות נודעת לעבודה שנפעלת בעת שמכורח הנסיבות האדם שקוע במעמקי טרדות החיים ואפוף בהסתר דברי חולין שבעולם – כאשר ממקום זה עצמו האדם מחזר להכיר ב"כבוד שמים" וברצון הבורא הטמון וגנוז במקומות הללו. עבודה מעין זו – טמון בה יקרות גדולה, היות שכרוך עמה "פרסומא ניסא" מאין כמוה (=פרסום הנס האלוקי שבמרחבי הבריאה), וזו עבודה החביבה ביותר עליו יתברך!

מוסיף ומדגיש רבנו "אורחות חיים":

אף כאשר "אור" זה של השגת "כבוד שמים" בעניינים שבחולין מבליח באדם לרגע קט בלבד, ואינו נשאר בהישג ידו עד שיוכל להשיגו בשנית כחפצו – מכל מקום עצם חשיפת האדם לאור אפילו באופן רגעי, נוטעת בנפשו של אדם זיכרון נעים וגעגועים עזים להתגלות חוזרת של "נקודת האור".

ותשוקה של אדם אל "האור" – יקרה וחביבה אצל השי"ת עד לאין ערוך!!

(סוד ישרים תניינא, לחנוכה)

לימוד הנצחי מנס חנוכה

נס חנוכה – כותב רבנו הקדוש "בית יעקב" ז"ע – יש בו לימוד חשוב והוראה לדורות, לבל ייפלו ישראל לזרועות הייאוש ח"ו, מחמת פגעי הזמן ותמורותיו.

שכן, כאשר נבחן את מעמדם של ישראל בדור שמד ההוא, בימי גזירות היוונים והמתיוונים יימח שם – נגלה כי מצבם של ישראל באותו דור עמד בכי רע מכל הבחינות, הן בגשמיות והן ברוחניות.

כפי שמגדיר תקופה זו רבנו הגדול רבי משה בן מיימון ז"ל (=הרמב"ם) בפתחתו הנודעת להלכות חנוכה¹³ – וזה לשונו הזהב:

"בבית שני, כשמלכי יון גזרו גזירות על ישראל, ובטלו דתם, ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות. ופשטו ידם 'בממונס' זבבנותיהם'.

"ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות, וטמאו הטהרות. וצר להם לישראל מאד מפניהם, זלחצום לחץ גדול'.

"עד שריחם עליהם אלוקי אבותינו, והושיעם מידם והצילם. וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים, והרגום, והושיעו ישראל מידם..."

וכך הננו מזכירים בנוסח "על הניסים":

"בְּשֶׁעֲמַדָּה מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ..."

כך הייתה החשיכה הרוחנית והגשמית הולכת ומתעבה, מתגברת והולכת:

הנה היוונים גוזרים גזירות חמורות כנגד שמירת השבת; כנגד טהרת המשפחה; כנגד עריכת ברית מילה; עד כדי הטלת איסור כנגד לימוד התורה מגיעים הדברים ("להשכיחם תורתך"). ועדיין ידם הרשעה של היוונים הארורים, בסיוע "מתיוונים" מרשיעי ברית, נטויה להרע: חובת לימוד 'חכמות חיצוניות' של יוון, תרבות חטאים של הגוף ומקסמי אלילי השווא – והנה לאחר כל זאת מרחיבים לעשות וגוזרים על ישראל גזירת שמד של כפירה בסגנון "כתבו לכם על קרן השור, אין לכם חלק באלוקי ישראל"¹⁴ – הם שלא להזכיר!...

במצב איום ונורא זה, שכמוהו לא זכור לישראל מזה דורות – דומה היה לבני אמונים כי אפסה תקווה חלילה מישראל עם סגולה. כבתה גחלת ישראל ואור האלוקי נעלם

¹³ פרק ג, הלכה א.

¹⁴ בראשית רבה, ב-ד: "וְחִשְׁךְ..." – זה יון שהחשיכה עיניהן של ישראל בגזרותיה, שהייתה אומרת להן כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל". (=ע"כ)

ונגוז; אור התורה והאמונה, נחלת ישראל קדושים במשך כל הדורות, לא ישוב לזרות, חס ושלום! נסתמו עיניהם וליבם של ישראל שבאותו הדור מצרת השעבוד ומכובד הגזרות – ועמן כבתה התקווה והאמונה מן הלבבות.

ואז, בשעה שנדמה כי החושך והאפלה הגיעו לשיא – התרחש הנס הבלתי יאמן:

קמו וגם ניצבו משורות עם ישראל המעונים קומץ כוהנים קדושים, בני חשמונאי הצדיקים "חסידי עליון" (=כלשונו של הרמב"ן ז"ל בפרשת ויחי) – שנעמדו בפרץ והתייצבו בתפילה ובזעקה מול בורא עולם, כי יחוס עם עני ואביון וירחם על שארית פליטת עמו בית ישראל – והערו נפשם למות על קדושת שמו הגדול.

ואז בבת אחת הבליחה הישועה הגדולה: "מְסַרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים, וְטַמְאִים בְּיַד טְהוֹרִים, וְרָשָׁעִים בְּיַד צְדִיקִים, וְיָדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ!" התפזרו להם ענני שמים הקודרים וכבדים, שהסתירו אור השמש מעין כל – ואור הישועה זרח בעוז על ראשם של ישראל קדושים.

בעת ההיא אירע נס המפורסם בפך השמן שבבית המקדש, כעדות חכמינו ז"ל במסכת שבת¹⁵ "כשנכנסו יוונים להיכל, טימאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברו חשמונאים, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול. ולא היה בו כדי להדליק אלא יום אחד, ונעשה נס, והדליקו ממנו שמונה ימים!"

*

מאיר לנו בזאת רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע:

בעצם, לכשנתבונן בכך נגלה למפרע, כי אף בעת שניתכו גזירות השמד על ראש ישראל, הרשעים "טמאו הטהרות" והתנכלו לשמנים שבהיכל – עד שדומה היה לעין כל כי רשעים הללו מצליחים במעשיהם עד שלא נותר זכר לקודש חלילה – באותו זמן ממש ובימים אלו עצמם שכן במשך כל העת חבוי בפניה נסתרת שבמקדש, אותו כד שמן עתיק יומין, החתום בחותמו של כהן גדול ומצוי מחוץ לטווח נגיעתם של היוונים הרשעים. ואף מרשיעי ברית שבקרוב ישראל שהיטיבו להכיר בכל מוצאי ומבואות המקדש ושיתפו פעולה עם היוונים – לא ידעו על קיומו!

הישועה עמדה אפוא מוכנה להם וציפתה לישראל במשך כל שעת הצרה, בעיצומה של התגברות החושך ואפילה שמסביב... אלא שאז טרם הגיעה זמנה להיגלות, הלכך היה דומה בעיני ישראל כי צרתם צרה, כאשר אף קרן אור אינו נראה באופק!

¹⁵ כא, ב.

רק לאחר מכן, משהערו הכוהנים הקדושים לבית חשמונאי נפשם למות על קדושת השם ועל קדושת ישראל – גילה השם יתברך עיניהם הסתומות, ואז נגלה לפנייהם אותו פך שמן הטהור, שממנו נצמח הנס.

הדבר היה ממחיש לישראל שבאותו דור, כי הישועה השלימה שלה ציפו וקיוו, בעצם מונחת הייתה במקומה משך כל העת, וציפתה להם מעבר לפינה לאורך כל הזמן. אור השם יתברך היה שרוי בינותיהם אף בשעה שדימו כי הכול הלך לאיבוד חלילה, רק הסתר פנים ששלט בהם לפי שעה מנע מאתם לראות זאת. אך ברגע שהגיעה השעה היעודה – נבקע ההסתר והישועה במלוא הדרה נגלתה לעין כל.

מטעים רבנו "בית יעקב":

דבר זה יש בו כדי ללמד לכל איש ישראל בכל דור – כי אף אם מרגיש הוא שקוע במצר חלילה, מכל מקום יש לו להתחזק בהשם יתברך ולהאמין כי הישועה מזומנת לבוא, אף כשעדיין היא מכוסה מעיניו ואינה נראית באופק. לא נשאר לו אלא לקוות ולשאת תפילה לפני בורא עולם, כי יסיר את ההסתר מעמו – ואז תהיה ישועתו קרובה לבוא וצדקתו להיגלות!

(בית יעקב, פרשת מקץ)

*

"וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלֵי, וְטָמְאוּ כָּל־הַשְּׂמָנִים..." (=פזמון "מעוז צור")

בעצם יש להבין:

מה "בער" להם ליוונים האלו ואיזה עניין המריץ את הרשעים הללו, עד שגמרו אומר להתנכל במיוחד לשמנים שבבית המקדש (= "וְטָמְאוּ כָּל־הַשְּׂמָנִים"??)

מבאר מרן בעל "אורחות חיים" זי"ע:

היוונים הרשעים הללו, עיניהם היו צרות בקדושת עם ישראל – ובפרט במידת הקירבה המיוחדת שלה זוכים ישראל קדושים בעטיה של עבודת המקדש, שהייתה מעידה על השראת שכינתו יתברך בקרב ישראל ועל אחיזתם האיתנה בבורא העולם. קשר עליון ומיוחד זה – אותו ביקשו רשעים הללו בכל מאודם לנתק, ולהכרית זאת החיבור וההיצמדות המדבקת ומקשרת את ליבם של ישראל באביהם שבשמים.

והן בידוע הדבר, כי לא הייתה עבודה יקרה ונשגבה בכל עבודות המקדש כעבודה של הדלקת הנרות במנורה – שהייתה ממחישה ומעידה בפני כל באי עולם כי השכינה שורה בישראל, כמאמר רבותינו ז"ל¹⁶:

"מחויץ לפרכת העדת באהל מועד יערך אתו אהרן מערב עד בקר לפני ה' תמיד"¹⁷ – וכי (=השם יתברך) לאורה (=של המנורה) הוא צריך??!

"אלא 'עדות' היא לכל באי עולם – שהשכינה שורה בישראל!! [=ע"כ]

חביבות גדולה ויקרה זו של ישראל בעיני השם יתברך – זאת לא יכלו היוונים הרשעים והטמאים להכיל בנפשם הטמאה. הלכך גמרו אומר להכרית טרם כל עבודת קודש זו ממקום הקודש והמקדש של עם ישראל.

לזאת מצאו לנכון רשעים הללו להתנכל אל השמנים שבמקדש דווקא – בכדי לטמא אותם, ועל ידי כך להשבית עבודת קודש של הדלקת המנורה מישראל...

אלא שהשם יתברך לעומת זאת, הראה חיבתו המיוחדת כלפי עם ישראל ביתר שאת וביתר עוז מכל הזמנים – עד שהסתיר מעיניהם הבולשות של הרשעים הללו את פך השמן הטהור אשר שרד בניסים, שבו לא שלטה ידם של היוונים, ובו אירע הנס של חנוכה כאשר הוא דלק במשך שמונה ימים תמימים, למרות כמות השמן המועטה שבו שהספיקה עבור יום אחד בלבד !!

(סוד ישרים)

~~~~~

הליכות קודש

הדלקת נרות חנוכה

במחיצת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל

א. כ"ק מרן אדמו"ר [מוהרא"י] זי"ע, נוהג היה להדליק נרות החנוכה ב"חנוכה לאמפ" [=מנורה] עתיק יומין מכסף, שטרח ורכשו בפולין במיטב כספו, בימים שלאחר החורבן. חיבה יתירה הגה כ"ק מרן זצוק"ל כלפי מנורה זו, ולימים סיפר בפרוטרוט אודות נסיבותיה וגלגוליה הפלאיות ואופן רכישתה אצלו.

¹⁶ שבת כב, ב.

¹⁷ ויקרא כד, ג.

ב. "חנוכה לאִמֶּפ" זה, בנוי היה כמנהג שמלפנים כדרך שמקובל היה לרוב בבתי ישראל שבפולין – עם כותל (=ווענטל) של כסף, מכויר ומצויר בציצים ופרחים עשויים 'מלאכת מחשבת', ועם כד כסף התלוי מצידה, שנועד לעירווי השמן לתוך ביכי המנורה.

ג. במנורת אדמו"ר, לא היה מצוי בזיך מיוחד ל"שמש", ואת נר השעווה של ה"שמש" נהג כ"ק מרן זצ"ל (=בימים שבהם שהה בחנוכה בארץ ישראל) לתקוע בפמוט מיוחד, שעמד לצידה של המנורה.

(=במשך שנים הראשונות שבהם נהג רבנו זצ"ל (לאחר שכבר התגורר בארץ הקודש) לשהות בחודשי כסלו טבת ובימי החנוכה בביתו נאווה קודש שבחו"ל – היה רבנו זצ"ל מדביק נר השעווה של ה"שמש" על גבי משען של כיסא עץ, ששימש אצלו כבסיס ומקום להנחת המנורה ולהדלקת נרות החנוכה הקדושים. כיסא עץ זה – "סימן היכר" מיוחד נחתם ונחרט בו בשעתו בהיותו מצוין במין "שקע חרוך" בעובי אצבע, עקב התלקחות נר 'השמש' שנשאר בו וכך נותר במשך זמן רב כמזכרת נצח והוד להדלקת נר חנוכה.. ויהי לאות!)

ד. כ"ק מרן זצוק"ל, ניגש היה להדלקה עם גמר תפילת ערבית בבית מדרשו. "ההדלקה" הייתה מתקיימת בפתח חדר המגורים, כשהכיסא שעליו עמדה המנורה נתון לצד שמאל כנגד המזוזה – וביניהם נמצא מקום כסאו של מרן.

(=בביתו נאווה קודש בחוץ לארץ, נוהג היה מרן להדליק נר חנוכה ליד מפתן החדר ששימש כמעבר בין דירת המגורים לבית המדרש, שהיה קבוע כנודע בבית מגוריו של מרן).

ה. הכנת הפתילות (=קנויטלעך) לנרות החנוכה, היוותה אצל מרן זצ"ל 'עבודת קודש' בפני עצמה, ונעשתה במו גלילות ידיו מתוך חרדת קודש. במרבית השנים (כמעט עד לשנותיו האחרונות ממש), לא הסכים מרן כי מישהו אחר יעסוק בכך בשבילו, אלא טרח להכין הכול במו ידיו הקדושות.

כ"ק מרן זצוק"ל בהדלקת נר חנוכה

- ו. בכל יום ויום היה מרן זצ"ל מיטיב את הנרות מן הפתילות הישנות, ומכיין פתילות חדשות לצורך הדלקת היום.
- ז. אף עבודת יציקת "שמן זית" לתוך ביזכי המנורה היוותה אצל מרן עבודת קודש בפני עצמה, כאשר כל העבודה הנשגבה נעשית על ידו בלהט ובדבקות, כאשר עשתונותיו ושרעפיו שקועים במלאכת הקודש. בזכור, היה מרן נמנע כמעט לגמרי משיחת חולין בעת עבודת קודש זו, ולא היה מפסיק בה מרישא ועד גמירא – לרוב חביבות המצווה.
- בדרך כלל היה מרן זצ"ל מלווה באמרי פי קדשו את עבודת הכנת הפתילות והשמנים, בדובבו בשעת מעשה לעצמו "יעצט מאַכט מען די קנויטלעך..", או "יעצט גייט מען איינגיסען די בוימל" וכדומה (=עתה ניגשים הננו להכנת הפתילות, השתא הולכים אנו ליצוק את השמן), מרוב חביבות המצווה.
- ח. ברכות הדלקת הנרות יוצאות היו מפיו קדשו של כ"ק מרן זצ"ל בקול רם וצלול וברוב להט קודש, כמו כדודי אש מתלהטים. "וירא העם

וינועו... כל הנאספים והנוכחים נעו וזעו לקולו הרוטט של רבנו זצ"ל, שנישא בלהט של שמחה וקדושה.

ט. בשנים שבהן קבע מרן את מגוריו בארץ הקודש, ובימי החנוכה שהה בביתו שבחו"ל – היה מרן זצ"ל מקיים במהלך ימי החנוכה שיחת טלפון מיוחדת לארץ ישראל (=אז לא היה הדבר מצוי כבימינו..), בסמוך ממש להדלקת הנרות במקומו בחו"ל, אל בנו חביבו (=יבלחט"א כ"ק אדמו"ר שליט"א), כאשר עובר לשאלת שלום חטופה – הייתה האפרכסת נמסרת לידי אחד מבני הבית, ודרכה היו מהדהדות מעבר לים בקול חוצב ובלהבת קודש ברכות המצווה של "הדלקת נר חנוכה" הנשמעות מפי מרן זצ"ל, יחד עם אמירת "הנרות הללו" ופתיחת הזמר "מעוז צור", בבחינת "ונשמע קולו בבואו אל הקודש"... עד לארץ הקודש!

י. במשך שנים רבות (בחו"ל) היה מרן זצ"ל מציב מן הצד מול פני המנורה את דמות דיוקנו של זקנו הרב הקדוש אדמו"ר רבי נתן נחום הכהן מקרימילוב זצ"ל שבפולין (נכד הרה"ק בעל "תפארת שלמה" זצוק"ל מרדומסק), אשר במחיצת קדשו נתגדל מרן משחר נעוריו ובעפר רגליו התאבק בפולין, ואליו היה קשור בכל נימי נפשו. כנראה היה לו בכך איזה עניין.

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע – בהדלקת נר חנוכה

(בביתו נאווה קודש בברוקלין)

יא. נוסח "הנרות הללו אנו מדליקים", רוחש היה כ"ק מרן זצ"ל בשפתיו באיטיות, בקול נעים בגילת ורנן, כשהוא רכון על גבי הנרות הקדושים בזמן הדלקתן.

יב. לאחר אמירת "הנרות הללו" וסיום הדלקת הנרות, היה כ"ק מרן מפזם הניגון "מעוז צור" בניגון מיוחד המקובל אצלו מאבותיו הקדושים זצללה"ה (הי"ד) – כאשר רבנו מפזם כל תיבה ותיבה בשפה ברורה ובנעימה, בלבת אש היוקדת בקרבו.

יג. עם סיום שירת "מעוז צור", היה מרן אומר מתוך הסידור הפזמונים ומזמורים שנאמרים בעת הדלקת נרות חנוכה (=בארץ ישראל, נהג

אדמו"ר זי"ע לבקש מאחד מבין החסידים הנאספים כי ישורר המזמור
 "רננו צדיקים".

כ"ק מרן זי"ע בעת עריכת טיש "זאת חנוכה" בביתו נאווה קודש

יד. כ"ק מרן זצוק"ל נוהג היה לשבת ליד נר החנוכה לאורך מחצית השעה
 שלאחר ההדלקה, כשהוא מתבונן בעיני קדשו בלהבות הקודש
 המרצדות של נרות חנוכה, וכולו אחוז שרעפים.

ומקפיד היה כ"ק מרן זצ"ל עד מאד שלא להוציא אז שום הגה מפיו,
 בעת ישיבת קדשו אל מול פני המנורה. כמו כן היה מדקדק בכל מאודו
 לבל יעבור אי מי מאנשי הבית הנוכחים בסמוך למקום הנרות, בכדי
 שלא ייווצר בעת הליכתם משב רוח קל שבקלים, על גבי הנרות
 הקדושים.

טו. את הפתילות הנשארות מהדלקת נרות החנוכה נוהג היה מרן להצניע
 באופן מיוחד, והיה משמרן לעת שריפת חמץ בערב פסח, כאשר ביחד
 עם החמץ, היה שורף גם שיירי המצווה של נר חנוכה.

אשרי עין ראתה אלה, ואוזן שמעה זאת !!

”זכור ימות עולם”

”נר ראשון של חנוכה”

[ציון דרך לרגל מלאת 'מאה ושלושים וחמש שנה' (תרמ"ט-תשפ"ד)]

לחידוש קיום מצוות התכלת בציצית בישראל בידי מרן זללה"ה]

התאריך:

יום ה', כ"ה בכסלו, נר ראשון של חנוכה – שנת תרמ"ט

המקום:

עיר ראדזין, פולין

בחצר הקודש של חסידות "ראדזין" שבפולין

נר ראשון של חנוכה - הינו יום זכור לטוב ומצוין במיוחד בין קהל עדת אנשי שלומנו **חסידי ראדזין** מדור דור, כיום שבו נתלו המאורות ובו זכינו אנ"ש חסידי בית ראדזין, יחד עם בית ישראל אלפי רבבות שלומי אמוני עם סגולה, לבשורת החידוש שיצאה בטהרה מבית מדרשו הגדול של מרן הגאון הקדוש אדמו"ר **רבי גרשון חנוך העניך** זצוקללה"ה, בעל "אורחות חיים" ו"סדרי טהרות" - כאשר הוחזרה עטרה ליושנה במסירות נפש ובקול רעש גדול על ידי רבנו הגדול בסייעתא דשמיא, וחזרה מצוות התכלת בציצית לישראל, לאחר שבעוונות נעלמה ונשתכחה מעם סגולה במשך למעלה מאלף וחמש מאות שנות גלות, בערך למן ימי תקופת רבנן סבוראי (שפעלו בבבל לאחר סוף תקופת האמוראים) ואילך - שאז אבדו לגמרי עקבותיה של התכלת בציצית, ומני אז לא זכו בקיום המצווה ולא נודע אודותיה כלום.

הראשון מבין חכמי ישראל ומנהיגי הדורות, שהחל להתחקות אחר מעשה התכלת וצביעתה לשם מטרת חידוש מצוות התכלת בציצית, והתמסר למצווה זו בכל נפשו ובכל מאודו, היה **מרן הגאון הקדוש רבנו אדמו"ר מראדזין זצלה"ה**, בעל "אורחות חיים" זי"ע.

זזה לשון קדשו של **מרן זצ"ל**, בפתח מאמר "שפוני טמוני חול" שהוציא לאור בשנת תרמ"ז לפ"ק:

"כאשר זה שנים רבות שמתי אל לבי עניין מצוות תכלת, אשר בעוונותינו הרבים נמנעה מאתנו, והוא אחד מהעניינים אשר חדלנו טובה בגלותנו... ובהיות כן, אין להתפלא על התחלת הדבר שהופסק ונתבטל מאתנו מצוות התכלת, כאשר ידוע כי בעוונותינו הרבים עברו

עלינו צרות רבות וגזרות, וטולטלנו גולה אחר גולה, וליוקר מציאות התכלת מחמת דלותנו ושיפלותינו, לא היה אפשר להשיג התכלת.

"אכן וודאי ראוי ונכון בכל דור ודור לכל מי אשר יראת ה' נגעה בלבו, להתבונן ולשים לב לחפש עד מקום שידו מגעת, אולי יזכהו ה' להיות ממזכי הרבים להחזיר עטרת תפארת התכלת לישראל"...

רבנו הקדוש היה בבחינת "אומר ועושה". ברוב מרץ והתלהבות של קדושה הסמיך מחשבה למעשה, ותיכף הניח עצמו ראשו ורובו בבירור ההלכה מכל צדדיה, ולאחר שבירר להלכה ולמעשה כי ניתן גם בזמן הזה לחדש מצוות התכלת בציצית, אסף איש טהור מכל מרחבי ש"ס ופוסקים ומדרשי חז"ל את כל הסימנים של החילזון, אשר ממנו היו צובעים את התכלת בציצית בימי קדם בזמן בית המקדש ובימי חכמי המשנה והגמרא - עד שעלו בידו תשעה עשר סימנים מובהקים, שעל פיהם יכולים להכיר חילזון התכלת.

וכך הודיע רבנו בעצמו, לקראת סיום מאמר "שפוני טמוני חול" שהדפיס כאמור, אודות מציאת חילזון התכלת המתאים לפי כל הסימנים, **בזה הלשון:**

"וגם אנוכי בעניי החלתי (=במצווה זו), ושלחתי לגלילות ים התיכון, והובא לי הברייה, והיא ממינים הנקראים דגי הדיו (ובלשון אשכנז "טינט פיש"), שיש בהם כתשעה עשר מינים, ונראה לי שבמין אחד מהם נמצאו כל הסימנים הנ"ל שנתבארו מדברי חז"ל, וגם דמו השחור כדיו הוא תחת ידי. אכן אין בכוח כל האומנים במלאכת ההפרדה (=כעמיקער, כימאים) להפרידו.

"ואם יעזרני ה' לבוא לגלילות ים התיכון, ואשיגהו בעודנו חי אי"ה, אנסה ואשתדל בעזרת השי"ת להוציא ממנו את צבע התכלת"...

ואכן רבנו הקדוש מטריח עצמו לעבור אורחות ימים, בתנאי הנסיעות הקשים של הימים ההם, והגיע במיוחד לעיר "נאפולי" שבאיטליה, בכדי לבקר באקווריום המדעי הגדול למחקר ולצפייה, שנפתח בעיר זו כעשר שנים קודם לכן, שהיה בזמנו הראשון מסוגו בעולם (המקום קיים ומתפקד עד היום). שם עמד רבנו מקרוב על תכונות החילזון והתאמתו לסימנים שנתנו חז"ל בחילזון התכלת, ולאחר ביקור נוסף במדינה זו – השיג רבנו את החילזון בעודו חי, והביאו בחזרה עמו אל ביתו נאוה קודש **בראדזין**.

כאן החלה אצל רבנו מסכת מפרכת של ניסויים כימיים, כשרבנו נעזר לשם כך בידעותיו העצומות בשטח מדע הכימיה והצבעים, כאשר הוא הקים במיוחד לשם כך מעבדת צביעה כימית בחצר קדשו, לצורכי מחקר אופן צביעת התכלת, והוצאת הצביעה לפועל הלכה למעשה.

לאחר ניסויים אינספור, ויגיעות וטרחות עצומות, שכרוכות היו בהוצאות רבות ובשעות מחקר אינסופיות, עלה סוף כל סוף בידי רבנו למצוא את הנוסחה הכימית המיוחדת, המאפשרת את הפרדת צבע התכלת מתוך דם החילזון השחור כדיו (כהגדרת רבנו הגדול הרמב"ם ז"ל בהלכות ציצית), וכפי שרבנו בעצמו מבשר על כך בסוף מאמרו השני שהדפיס בנושא הלכה זה בשם "פתיל תכלת" (וורשה תרמ"ח). וכך מודיע רבנו זצ"ל בלשונו (שם):

"והנה הפעם אודה את ה' השם נפשנו בחיים, כי אחר אשר זיכנו לברר ההלכה הברורה בעזרתו, התחלתי לעסוק במעשה, להוציא לאור מלאכת שמים.

"ובאתי דרך הים... פה עיר וויניציא, ואחר יגיעה רבה מצאתי את החילזון באי קטן בקצה לשון הים המערבי, בשיעור הראוי לאסוף את דמו שיהיה די לצביעה..."

"והנה התחלתי לעסוק במלאכת המצווה בגודל יגיעה, כי הוכרחתי לחפש אופן במלאכה שאוכל להחליט שבאופן כזה נעשה בימי מציאות התכלת לפניו בישראל, שאם לא יוכל להיעשות רק על ידי כלים שהתחדשו בימים האחרונים מכלי מלאכת ההרכבה וההפרדה (כימיה) שלא היה אז, איך נוכל להחליט שנעשה אז באופן כזה, ולא יתכן לומר שהיה להם כלים כאלה? שהרי בטח היו נזכרים במסכת כלים ו(מסכת) שבת!

"וכן בסממנים הוכרחתי לדרוש בסממנים הנודעים לי שהיו בימי מציאות התכלת... באופן שאוכל להחליט כי כן נצבע אז..."

"ובעזרת השם יתברך עלה בידי להוציא מהדם השחור כדיו את צבע התכלת, באופן שאין שום דבר המסייע לצבע רק דם החילזון, והסממנים הם משוללי צבע, ורק פועלים להוציא את הצבע מהדם. וכל מי שרוצה לראות מלאכת הוצאת הצבע, יוכל לבוא ואראהו בעזה"י."

(ע"כ לשון קדשו של רבנו זללה"ה, שם)

*ע"תה נעמדה בפני רבנו המשימה הקשה והאחרונה, שלב האחרון לפני צביעת התכלת בפועל והיא – הכנת תמיסה של צבע תכלת מדם החילזון, שיוכלו לצבוע בה את חוטי הציצית, בכדי לקבל את ציציות של תכלת הנחוצים לקיום המצווה הלכה למעשה - ובכך "להחזיר עטרה ליושנה".

לשם כך מקדיש רבנו עצמו שוב למשימת הקודש, כאשר הוא שב ומשקיע כוחות עצומים ביגיעת בשר ונפש במשך חדשים שלמים, וקרוב למחצית השנה השקיע רבנו ביגיעותיו אלה (=לאחר חזרתו ממדינת הים עם החילזון בידו, שאירעה בחודש תמוז תרמ"ח).

לבסוף - לאחר מכשולים אין ספור ויגיעות בלתי פוסקות, הגיע הרגע הגדול, שבו הגיע רבנו הקדוש בחסדי שמים, אל יעדו הנשגב. **סוף כל סוף הוכנה היורה הראשונה של צבע התכלת מדם החילזון שבו נצבע התכלת בימים הקדמונים, ונצבעו בישראל פתילי התכלת של ציצית, הראשונים שמימי תקופת רבנן סבוראי מלפני כאלף וחמש מאות שנה (!), בידי רבנו הקדוש, הנשר הגדול בעל הכנפיים - גאון הדורות ומנהיג לרבבות ישראל, איש אשר מקום הניחו לו אבותיו הקדושים, וכל הדורות מימי קדם, להתגדר בו.**

ואכן "איכשר גברא ואיתמחי קמיעא", שכן רבנו הגדול איחד כנודע בקרב קומת אישיותו הדגולה "גאונות" בהיקף ובקנה מידה המבהיל את הרעיון, יחד עם מומחיות וידיעתו בחכמה בכל מיני שטחים, שכן רק אדם גדול בענקים כרבנו איש האשכולות שהכול בו, יכול ומסוגל היה להרים על כתפיו הרחבים את משא הקודש הזה, ולהשיב לתחייה הלכה במקצוע שבתורה, אשר נשתכחה ונגנזה במשך דורות כה רבים מקרב ישראל עם סגולה.

המפנה הגדול וההיסטורי הזה בחיי התורה והמצוות בעם ישראל - אירע ויצא אל הפועל במסירות נפש ובסייעתא דשמיא מרובה, **ביום ה' בשבת, יום כ"ה בחודש כסלו, נר ראשון של חנוכה - בשנת ה'תרמ"ט ליצירה, בעיר 'ראדזין'.**

וכפי שמעיד על הדברים הללו רבנו הגדול זללה"ה בעצמו, בגנזי מכתב קודש ערוך אשר כתב ושלח (=בתאריך יום י"ג ניסן תר"ן) לשני גאוני הדור "כמעט בסגנון אחד" והם "הגאון מורנו רבי יצחק אלחנן שיחי' האבד"ק קאוונא, והגאון מורנו רבי ישראל יהושע שיחי' אבד"ק קוטנא יע"א" - המכתב במלואו הודפס בהקדמה לספרו הגדול, השלישי והמקיף ביותר של רבנו בנושא התכלת בציצית הנקרא "עין התכלת" (הופיע ויצא לאור לאחר פטירתו של רבנו, בוורשה תרנ"ב - על ידי בנו הגדול וממלא מקום קדשו, הוא רבנו הגאון הקדוש אדמו"ר מרדכי יוסף אלעזר זללה"ה מראדזין, בעל "תפארת יוסף").

זהו לשון קדשו של רבנו (שם):

"ובעזרת השי"ת, ביום ראשון של חנוכה, שנת תרמ"ט, אחר הרבה ניסיונות ובדיקות ביגיעה רבה, עלה בידי לצבוע היורה הראשונה. ובזמן קצר לבשו איזה אלפים מישראל תכלת בציציותם!" (=ע"כ)

*

בנוסף אל האמור, שרדה בידינו 'אגרת תשובה' מכתב קודש מן הימים ההם בזמן הזה, שכתבו רבנו לכבוד ידידו משכבר הימים הגאון הגדול **רבי חיים ברלין**, רבה של עיר הבירה מוסקבה ובנו של **הגאון הנצי"ב** (=הסכמה ממנו נדפסה על '**סדרי טהרות**' מאת מרן זללה"ה על מסכת כלים), שבו הוא חוזר ומבשר באוזניו אודות 'צביעת התכלת' שנעשתה בימים אלה על ידו לראשונה.

מכתב התשובה מתוארך בראשו "**בעזה"י, אור ליום ב', ה' דחנוכה, תרמ"ט, ראדזין**", כלומר ארבעה ימים בלבד לאחר הצביעה הראשונה בידי רבנו.

בראשו של מכתב האמור, העוסק בעיקרו בנושא מצוות התכלת בציצית, כותב רבנו לגאון השואל בלשון התנצלות על איחור מכתבו אליו, כאשר הוא כותב בזה הלשון:

"על יקרת מכתבו מאחרית השנה (=ימי הרחמים והסליחות, אלול תרמ"ח), הוחלתי עד כה מהשיבו, כי לא מצאה ידי די השיב. כי רבות עבדתי להוציא מצוות התכלת לפועל ולמעשה, ועד עתה לא עלתה בידי.

"אכן בימים אלה, ימי מצווה (=ימי החנוכה) עזרני ה', ובעזרו עלה בידי 'אחר יגיעה רבה' והודות לה', כי הצליח ה' אותי לזכות את הרבים במצווה הזאת – כן יעזרני ה' להגדיל תורה ומצוות, ולראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות לאויו"ש"...

לבסוף, לאחר 'שקלא-וטריא' של הלכה בנושא התכלת, מסיים רבנו מכתבו אל הגאון השואל, וזה לשונו:

"ואקווה לה', שיזכנו לגמור המצווה לזכות הרבים.

"והנני למלא בקשתו אשר ביקש במכתבו "תכלת ישלח לי כאשר יגמור", והנני שולח בזה ארבע כריכות [=חבילות] תכלת, כשר והדר. וה' יושיענו שנזכה לראות בגדי כהונה בבית המקדש (!) ולהקריב קרבנות חובותינו"!!! [ע"כ]

בשולי האיגרת הזאת מעניין לציין, כי מבין השורות מבצבצת היטב שמחתו היתירה ששרתה על רבנו הקדוש עם **חידוש צביעת התכלת בציצית**, כשהצליח ה' דרכו לאחר כל ההרפתקאות והיגיעות שהיו מנת חלקו במשך כשלוש שנים ומעלה, מאז שיקע עצמו רבנו הקדוש בעניין (=כאשר למעשה החל בכך הרבה לפני שנת תרמ"ז) - דבר הנשקף משורות המכתב, כשהכול היה עדיין "טרי" תחת רושם החידוש (וזאת בניגוד למכתבו האמור אל הגאונים

מקוטנה ומקאוונא, שנכתב כאמור בריחוק זמן של למעלה משנה לאחר מכן, בשנת תר"ן).

לסיום, נחתום בזאת ברמז נאה שנשמע מפי [יבלחט"א] כ"ק אדמו"ר שליט"א, אודות הקשר המיוחד הנרמז בכתוב, בין מצוות ציצית - לבין מצוות הדלקת נר של חנוכה.

בפרשת "וישב" (הנקראת לעתים מזומנות בשבת חנוכה), כתוב בפסוק: "ותאמר הכר-נא, למי החתמת והפתילים!".. (בראשית לח, כה)

אומר על כך כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בפסוק זה נרמז הקשר הפנימי שבין שתי המצוות הללו - שתיהן באות כידוע במכוון לשם ראיית האדם וזכירה שבאמצעותן, בבחינת "ראה מצווה זו, וזכור מצווה אחרת!" (בציצית - "וראייתם אתו, וזכרתם" [במדבר טו לט]; ובחנוכה - 'הרואה נר חנוכה - צריך לברך' - "אלא לראותם בלבד"!).

שכן "החתמת" - זהו נר חנוכה, שהנס אירע בפך השמן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול; "והפתילים" - אלו פתילי הציצית ("הכנף פתיל תכלת..")! (=ע"כ)

~~~~~

"הנרות הללו קדש הם..."

"חשוף זרוע קדשך,

וקרב קץ הישועה!"

א פרייליכע און א לעכטיגע חנוכה!